

Nätverket Svenska Kulturlandskap

Trädskötsel & hamling

Träff i Ire i Blekinge - 13-14 september 2018

Minnesanteckningar

Träden i Ire naturreservat

[Ire naturreservat](#) har bildats utifrån två små gårdar, Håkansgården och Josefsgården, och de marker som hör till dem. Kring gårdarna breder ängsmarker ut sig, med insprängda små åkerlappar. Varje år odlas någon bit åker upp och sedan året därefter en ny yta. Detta återkommer ungefär vart femte år. Efter slåtter betas markerna med [Ringamålakor](#). Mycket lämpligt eftersom Ire ligger just i Ringamåla socken.

I markerna står gott om hamlade träd. Det är mycket lind, men även ask, avenbok och lönn. Andra trädslag är bok, björk och rönn. Som en del av skötseln i markerna hamlas ungefär 100 träd varje år. Just i Ire hamlar man lite spritt i markerna, snarare än alla träd i ett visst avsnitt.

Vad är syftet?

Det första man behöver göra klart för sig är vad syftet är. Det kan vara hamling för traditionell lövtäkt, men det kan också handla om täkt av olika typer av gagnvirke eller annat. Ibland ligger fokus på kulturvärden eller kanske rent estetiska aspekter i herrgårdsmiljöer, ibland mer på biologisk mångfald. I godartade fall går det här hand i hand, gärna under begreppet [biologiskt kulturarv](#). I vissa fall kan målkonflikter ändå uppstå, och man måste göra prioriteringar och val. Det kan vara sådant som rena säkerhetsaspekter kring ostabila träd eller grenar. En annan sådan frågeställning kan vara veteranisering av träd, för att avhjälpa bristen på äldre senvuxna lövträd i hela landskapet. Se t.ex. [detta](#) projekt, som är ett samarbete mellan flera länsstyrelser, inkl. Blekinge län.

I vissa partier får träden hålla till godo med att växa i röjningsrösen och murar.

Lär känna träden!

Att arbeta med träd

En viktig grundprincip är: arbeta med trädet, inte mot det. För att lyckas med det behöver man känna till trädets behov. De grundläggande är ljus, vatten och syre. Har trädet tillgång till dessa tre har man redan kommit långt. Tillgång till näring är mera sällan lika avgörande, t.ex. behövs oftast ingen gödsling.

Sedan gäller det att tillämpa god trädvård. Det handlar om vilken tid på året man gör ingrepp i trädet. Det handlar om att underlätta trädets läkning genom att skapa små sår med intakta grenkragar, och genom att förebygga fläkning i grenar. Man kan då få ett utseende på träden som liknar knuthamling. I vissa fall kan det vara lämpligt att lämna kvar enstaka mindre grenar, så kallade dragare. Man behöver också ta hänsyn till trädslagets olika egenskaper, markförhållanden, var i landet man är, med mera.

Ett exempel på en målkonflikt eller ett vägval i det här är att traditionell lövtäkt har bedrivits med lövkniv. Det har, åtminstone i vissa landsändar, inneburit att grenarna kapats med ett enkelt hugg, något som lämnar kvar stumpar. Det leder på sikt till torr död ved, angrepp i grenklykor, håligheter som uppstår, med mera. Alltså knappast god trädvård, men kanske istället biologiskt kulturarv. Tidigare har den här typen av vägval ibland inneburit motsättningar mellan arborister och kulturlandskapsvårdare. Idag ser vi att det går bra att belysa olika perspektiv, resonera om syften och mål, och helt enkelt lära av varandra.

Att arbeta säkert och effektivt

När man genomför arbete med träd, ska man prioritera i följande ordning:

1. Säkerhet
2. God trädvård
3. Ekonomi, arbetstid, resurser m.m.

Det här är viktigt! Det är alltför lätt att ha bråttom och slarva med säkerhet och risk för onödiga skador på människor och träd. Man behöver se till att ha rätt utrustning, hela tiden göra riskbedömningar, och arbeta lugnt och metodiskt.

Se underlag från [Svensk trädvård](#).

Mer om trädskötsel & hamling...

...hittar du på nätverkets sida om [det här](#). Där finns även dokumentation från tidigare års träffar.

Det gäller att ha tillgång till en bra stige, sele med säkringslina, hjälm, sågbyxor...

...då kan man arbeta säkert tillsammans.